

Szülészeti segélynyújtás hatása a születendő borjak életképességére és az anyaállatok újra vemhesülésére

Prof. Emeritus Szenci Ottó

*Állatorvostudományi Egyetem, Szülészeti Tanszék
és Haszonállat-gyógyászati Klinika, Eger*

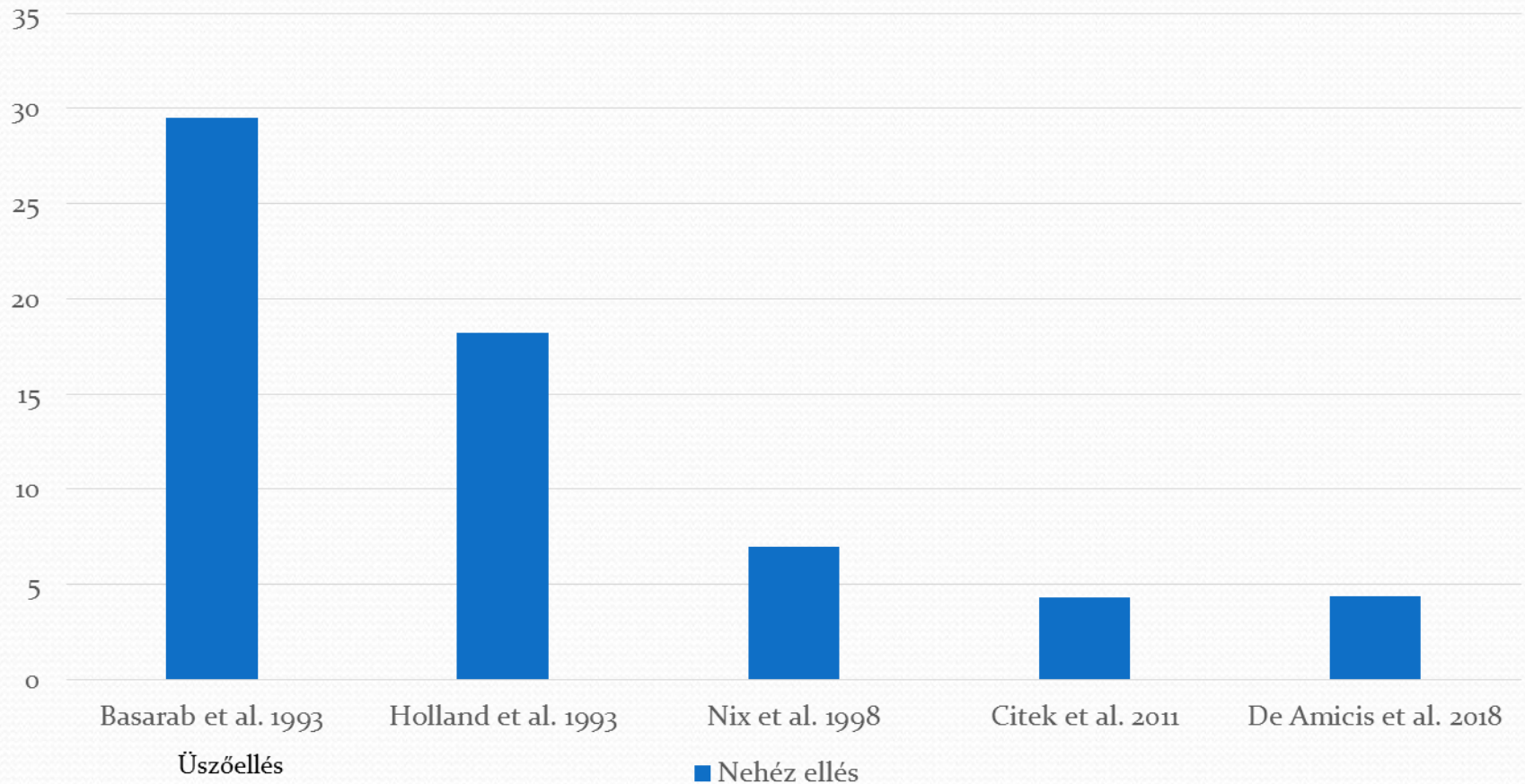
Ellési segélynyújtás

- Score 1: segélynyújtás nélküli ellés (eutocia)
- Score 2: enyhe húzatás (1 fő)
- Score 3: kifejezett húzatás (> 1 fő, vagy elletőkészülék)
- Score 4: állatorvosi segélynyújtás (beleértve CS)

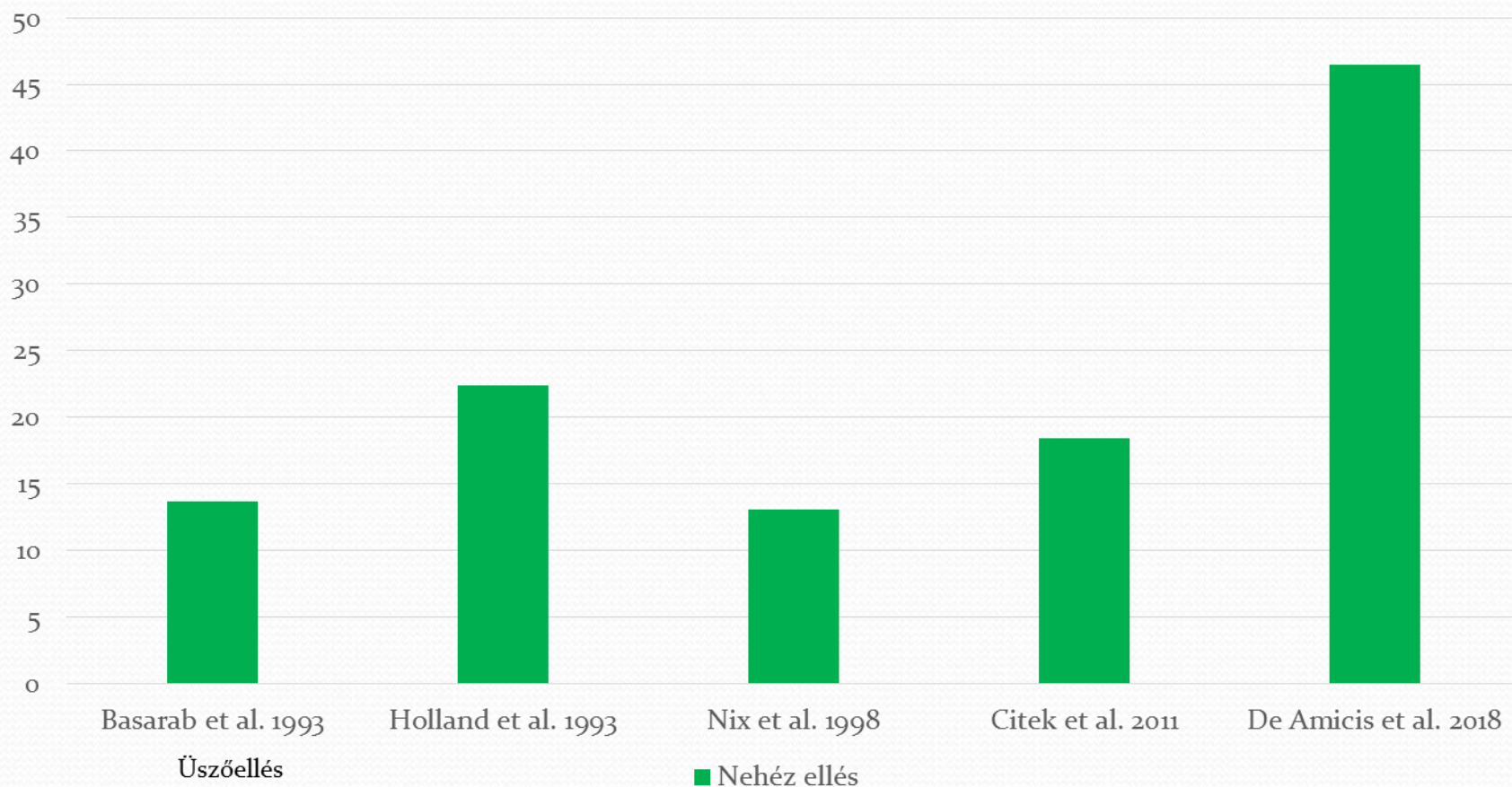
Halvaszületés

- **Egészséges, érett magzat elvesztése az ellés alatt és az első 24 órában**
 - **Vemhességi idő > 260 nap**
- **3- 6 % PM = az összes veszteség mintegy felét adja**

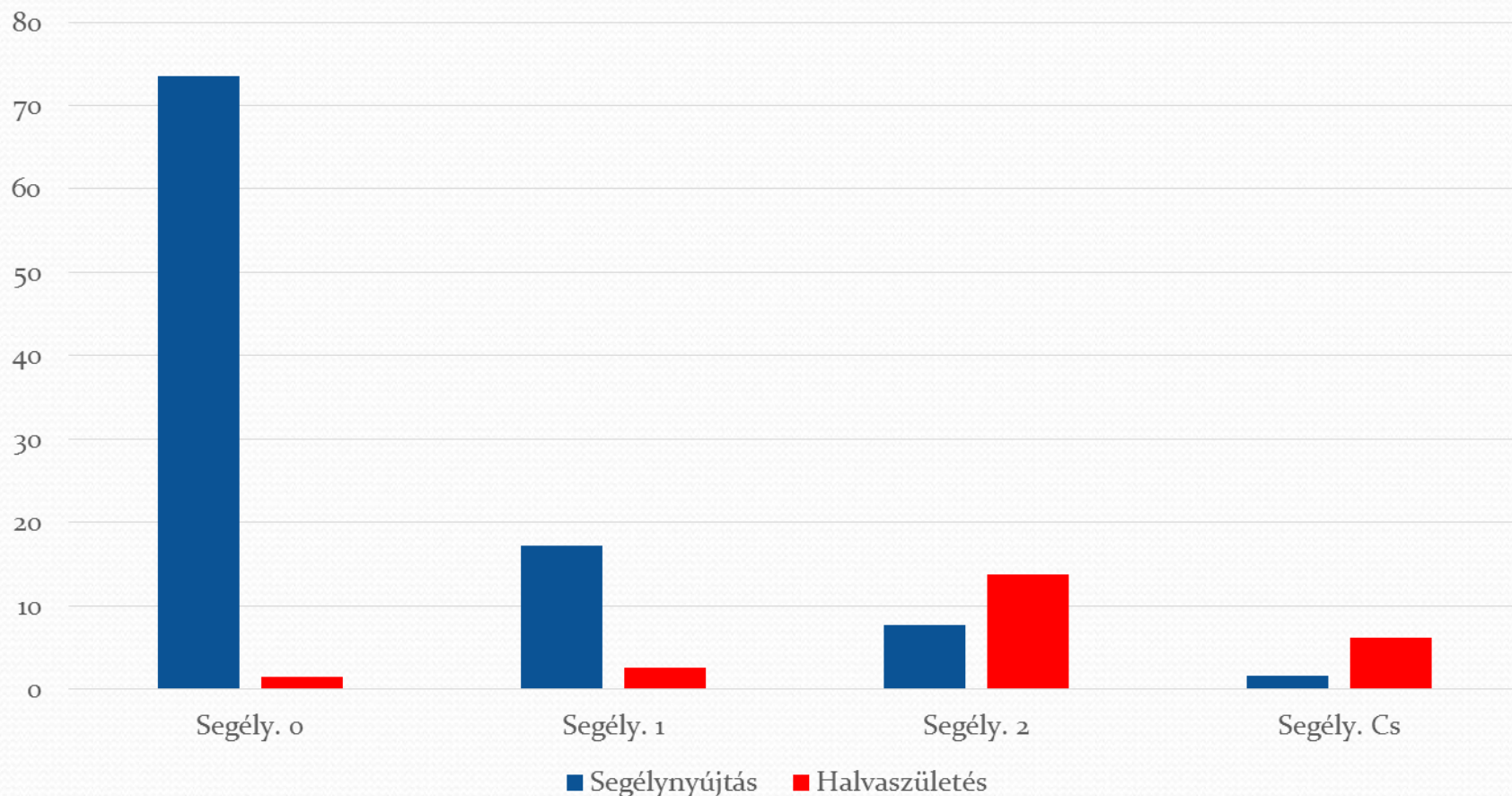
Nehéz ellések előfordulás húshasznú állományokban

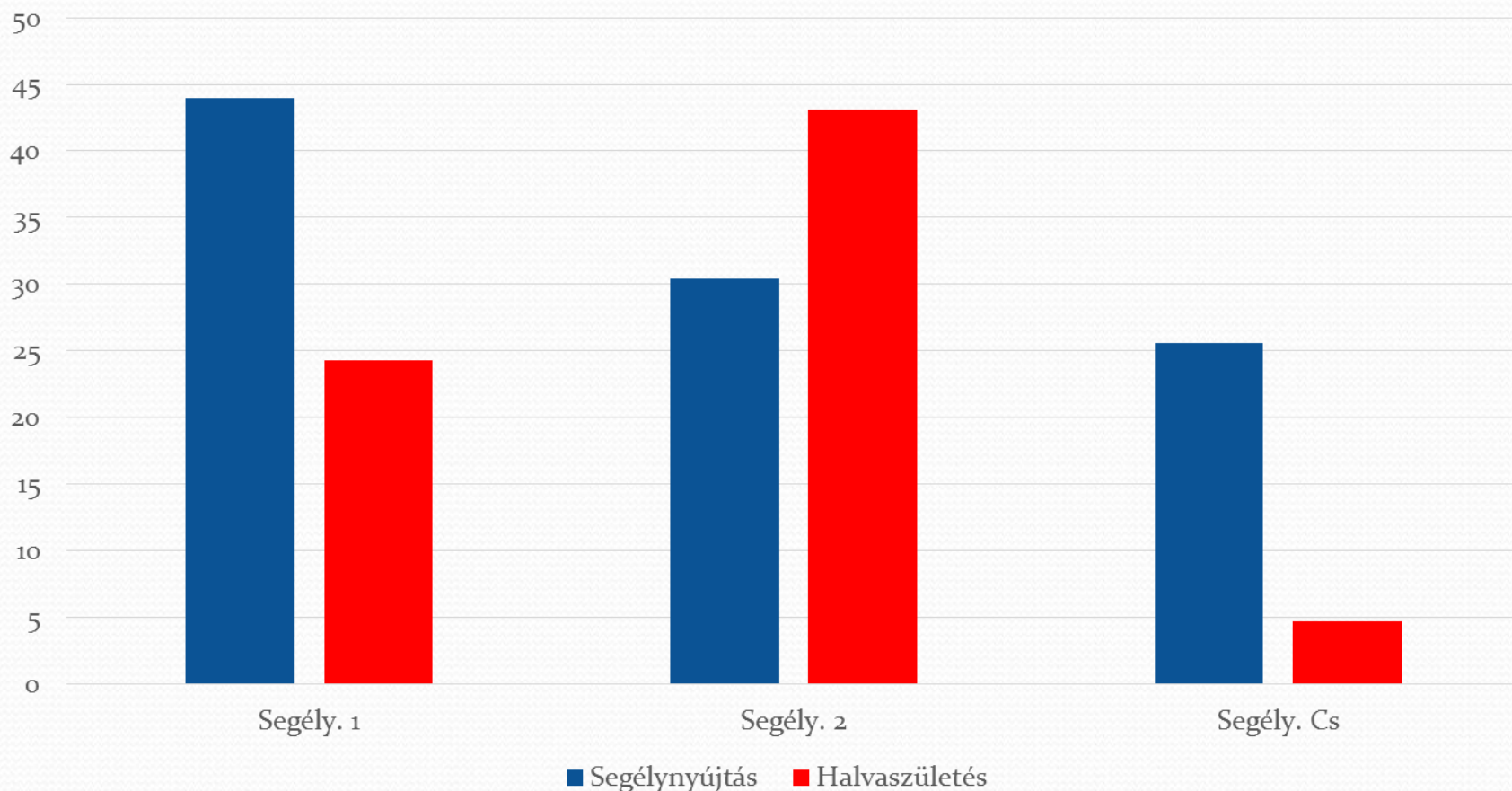
Rendellenes helyeződések aránya a nehéz elléseken belül húshasznú állományokban

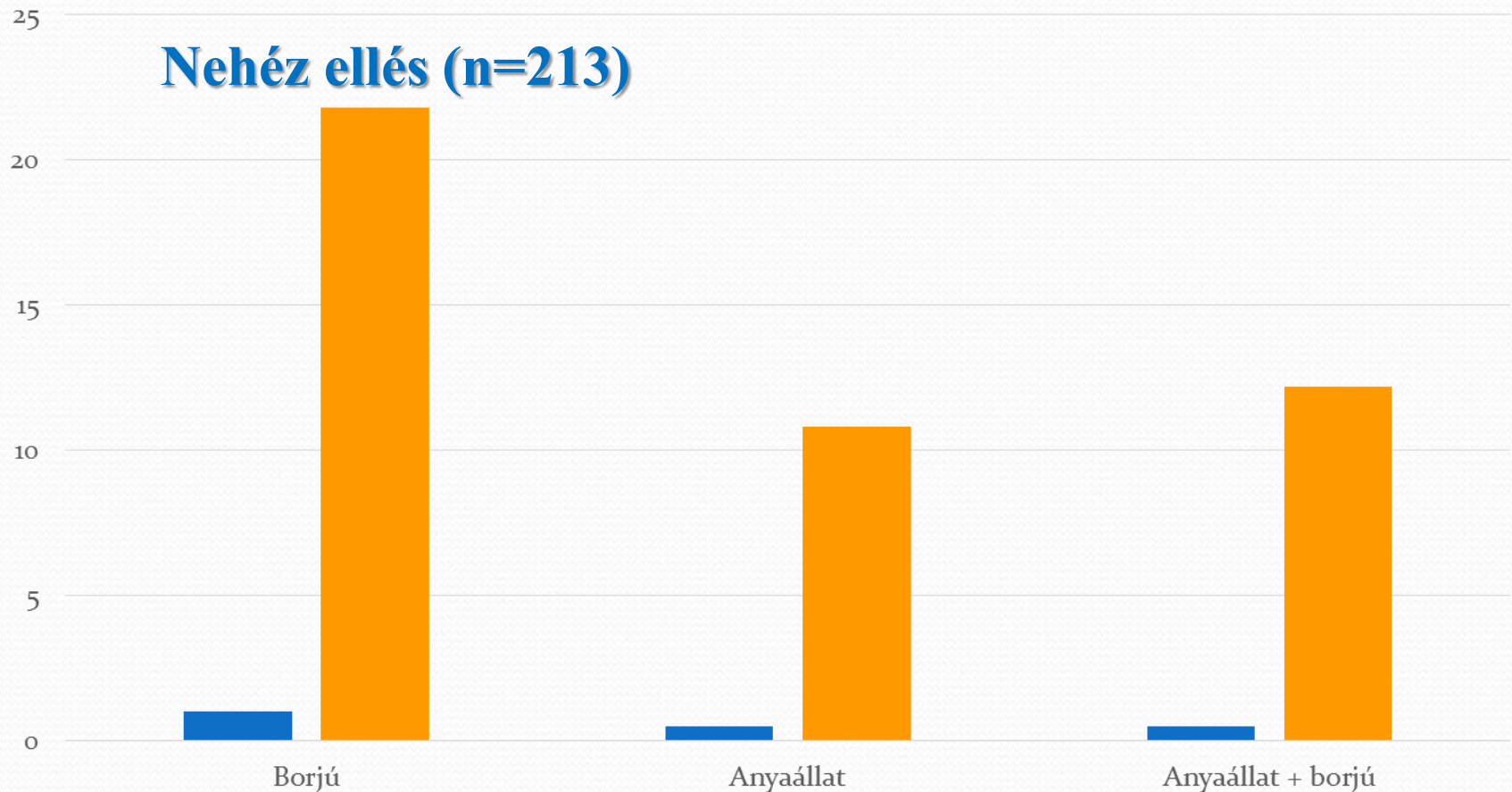
Segélynyújtás módja és a halvaszületés előfordulása (95.9%: n=3972)

Rendellenes prezentáció: segélynyújtás módja és a halvaszületés aránya (4,1%)

Borjú- és anyaállat elhullási aránya (n= 4858)

Halvaszületés rizikó faktorai

Rizikó faktorok (összes ellés)

Genetikai RF	Nem genetikai RF
Bika fajtája	Állomány
Anyaállat fajtája	Év
Öröklődés	Évszak
Beltenyésztés	Ellés előtti takarmányozás
Vemhesség időtartama	Elletőistálló

Rizikó faktorok

Nehézellés	Normál ellés
Ellések száma	Koraérettség
Születési testtömeg	Éretlen magzat
Ivar	Fertőzések
Első elléskori életkor	Fejlődési rendellenesség
Relatív, abszolút nagy magzat	Ellés előtti takarmányozás
Magzat rendellenes prezent.	Elhúzódó ellés
Fájásgyengesség	Ikerellés
Környezeti stressz	Mérgezés

Állomány szintű rizikó faktorok

- Állomány*
- Év*
- Évszak*
- A telep mérete
- Elletési menedzsment
- Takarmányozási menedzsment

**nem-genetikai rizikó faktorok*

A gazdaságban dolgozók képzettségének fontossága

- Elletőmester képzettsége
 - A váltások alatti felügyelet hiányossága

Segélynyújtás nélküli ellések hatása az anyaállatra

UCIP = segélynyújtás nélküli ellés egyedi boxban (n = 42),
UCG = segélynyújtás nélküli ellés csoportban (n = 48),
ACAP = megfelelő időben végzett segélynyújtás (n = 50),
ACIN = túl korán végzett segélynyújtás (n = 36).

	UCIP	UCG	ACAP	ACIN
Nehézellés(%)	9.5 ^a	6.3 ^b	36.0 ^c	83.3 ^d
enyhe	9.5 ^a	6.3 ^b	16.0 ^c	11.1 ^c
közepes	0.0 ^a	0.0 ^a	8.0 ^b	25.0 ^c
súlyos	0.0 ^a	0.0 ^a	12.0 ^b	47.2 ^c

UCIP = segélynyújtás nélküli ellés egyedi boxban (n = 42),
UCG = segélynyújtás nélküli ellés csoportban (n = 48),
ACAP = megfelelő időben végzett segélynyújtás (n = 50),
ACIN = túl korán végzett segélynyújtás (n = 36).

	UCIP	UCG	ACAP	ACIN
Halvaszületés (%)	4.8 ^a	0.0 ^b	8.0 ^c	22.2 ^d

*Megfelelő időben végzett segélynyújtás:
70 perccel az amnion hólyag megjelenése után
65 perccel a végtagok megjelenése után*

Kovács et al. J. Dairy Sci. 2016. 99:7568–7573.

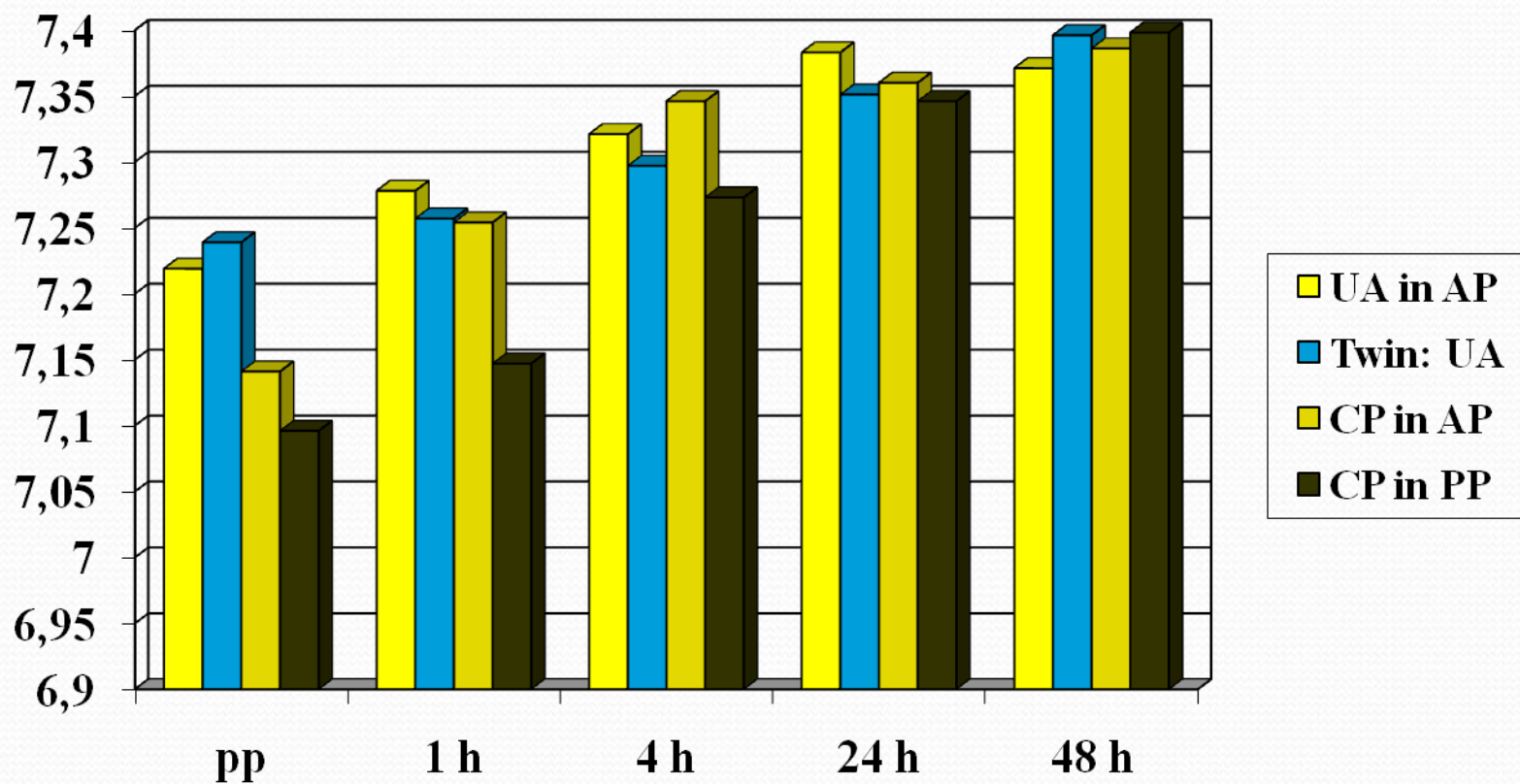
UCIP = segélynyújtás nélküli ellés egyedi boxban (n = 42),
UCG = segélynyújtás nélküli ellés csoportban (n = 48),
ACAP = megfelelő időben végzett segélynyújtás (n = 50),
ACIN = túl korán végzett segélynyújtás (n = 36).

	UCIP	UCG	ACAP	ACIN
Magzatburok-visszatartás (%)	14.3 ^a	8.3^b	25.0 ^c	78.9^d
Péra-, hüvelysérülés (%)	9.5 ^a	0.0^b	18.8 ^c	80.0^d

Segénynyújtás nélküli ellés hatása a magzatra

*Kovács L, Kézér FL, Albert E, Ruff F, Szenci O:
J. Dairy Science 2017.100.7534-7543.*

pH érték változása segélynyújtás nélküli ellés esetén

Nehézellés hatása az anyaállatra és a magzatra

Nehézellés hatása az anyaállatra

- Fertilitás
- Tehenek túlélése

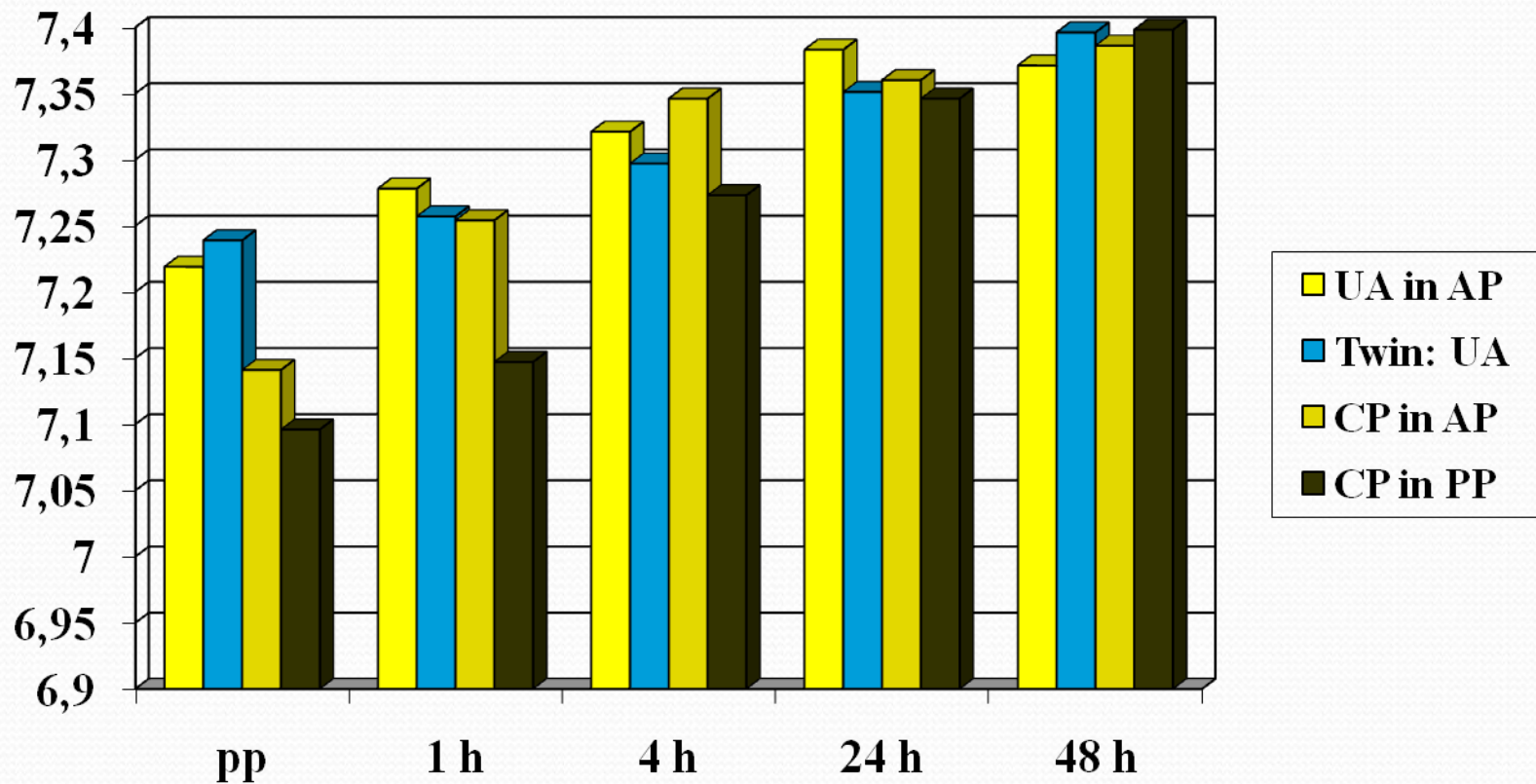

Magzatburok-visszatartás
Klinikai metritis
Klinikai metritis kiújulása

Még nem közölt adataink alapján

pH érték változása nehezítés esetén

CP: elletőkészülék

Ellés előrejelzése

Ellés előrejelzése

Vel'Phone®

n=257

Kontroll csoport

n=116

Vel'Phone®

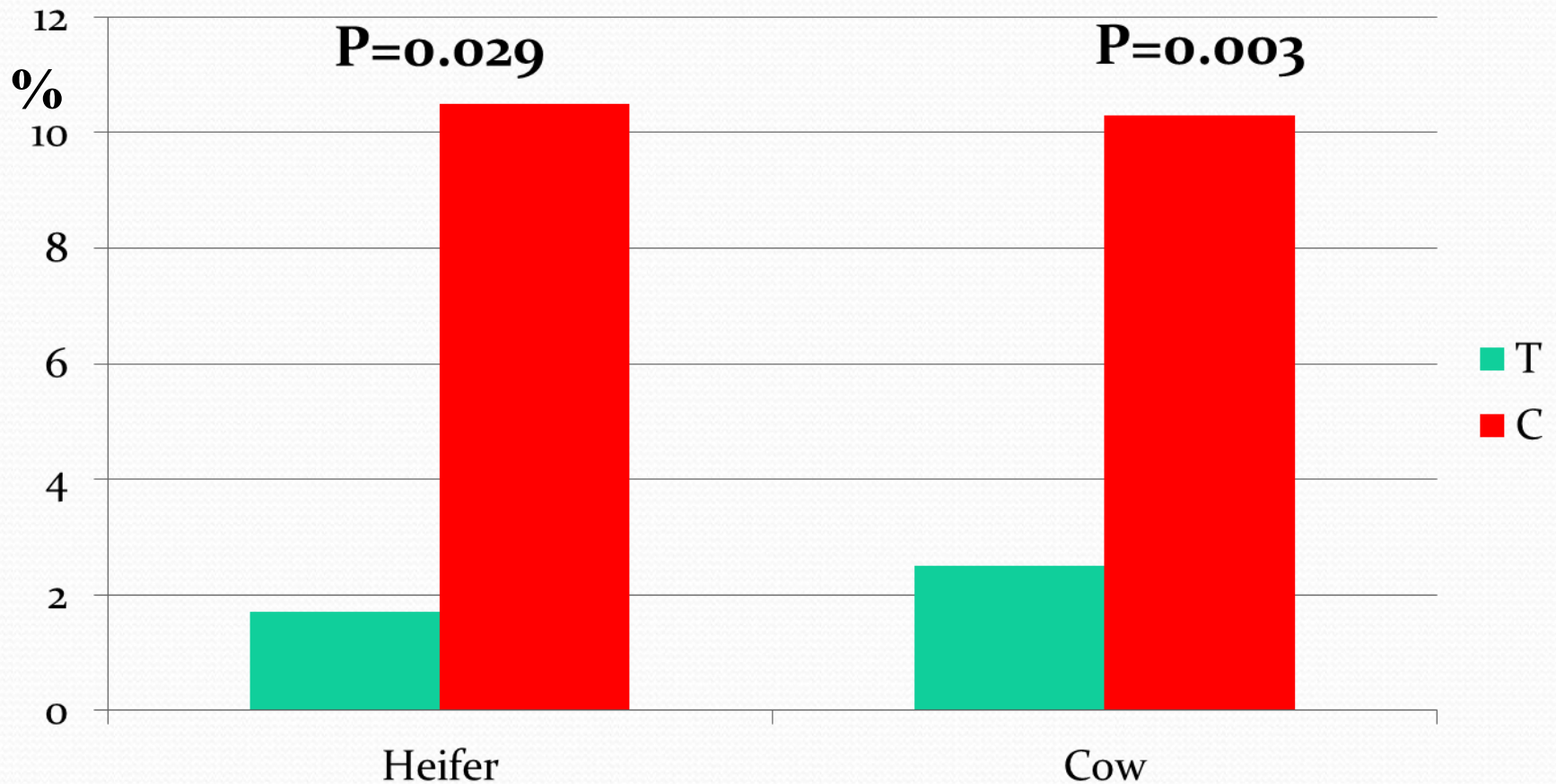

Vel'Phone®

**5 days before
expected calving**

Halvaszületés aránya

Összefoglalás

Összefoglalás

MEGELŐZÉS

- Mesterséges lélegeztetés műszerei nem állnak rendelkezésre
- Gazdaságosság

Összefoglalás

- **Menedzsment**

- Elhízás megelőzése
- Üszők megfelelő időben történő tenyésztésbe vétele (bika)
 - Fix időben végzett MT

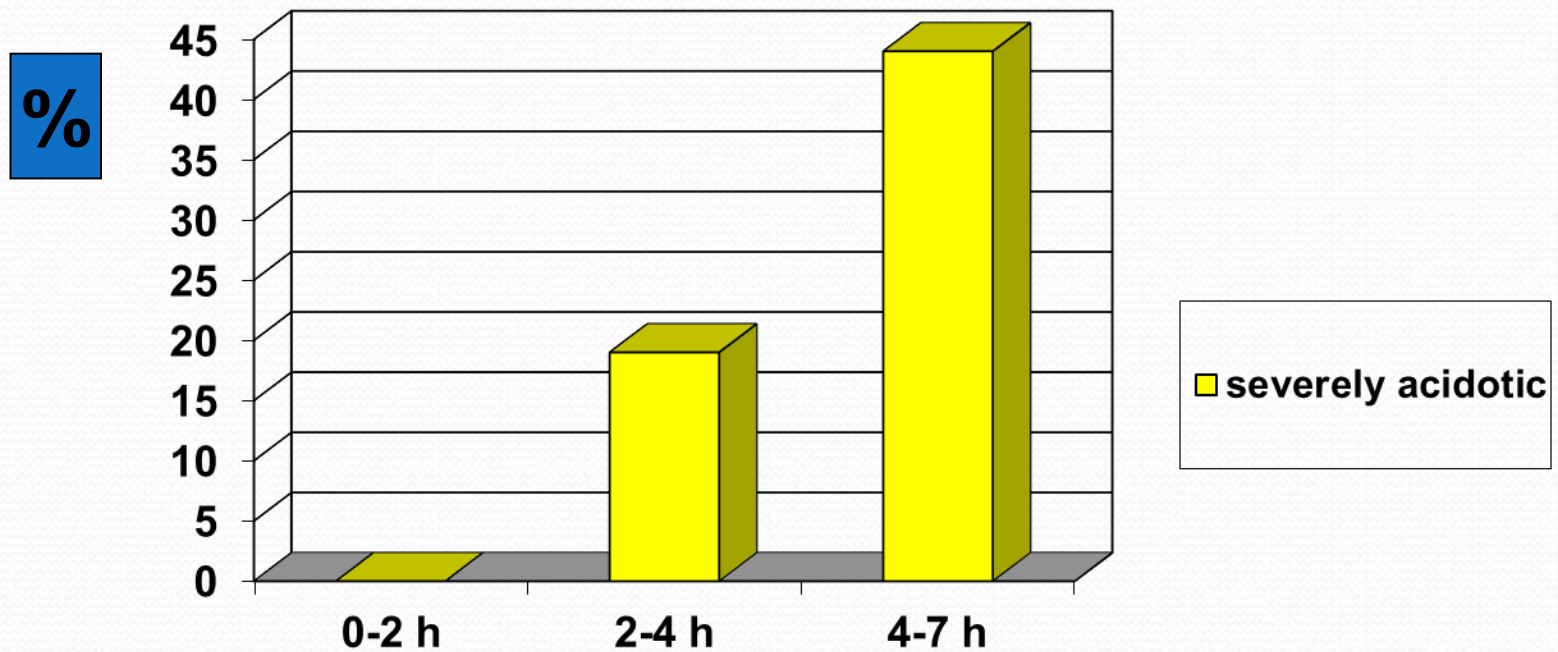
Fix időpontban végzett mesterséges termékenyítés

- **Pre-Synch-11** (PGF2a: 0. nap + PGF2a: 14. nap + GnRH: 25. nap + PGF2a: 32. nap + GnRH: 34. nap délután + MT: 35. nap délelőtt)
- **Double-Ovsynch** (GnRH: 0. nap + PGF2a: 7. nap + GnRH: 10. nap + GnRH: 17. nap + PGF2a: 24. nap + GnRH: 26. nap délután + MT: 27. délelőtt)
- **G6G** (PGF2a: 0. nap + GnRH: 2. nap + GnRH: 8. nap + PGF2a: 15. nap + GnRH: 17. nap délután + MT: 18. nap délelőtt)

Összefoglalás

- Menedzsment (folyt.)
 - Elletőmesterek képzettségének növelése
 - Folyamatos éjjel-nappali ügyelet biztosítása

Ellési segélynyújtás időpontjának hatása az újszülött borjúra

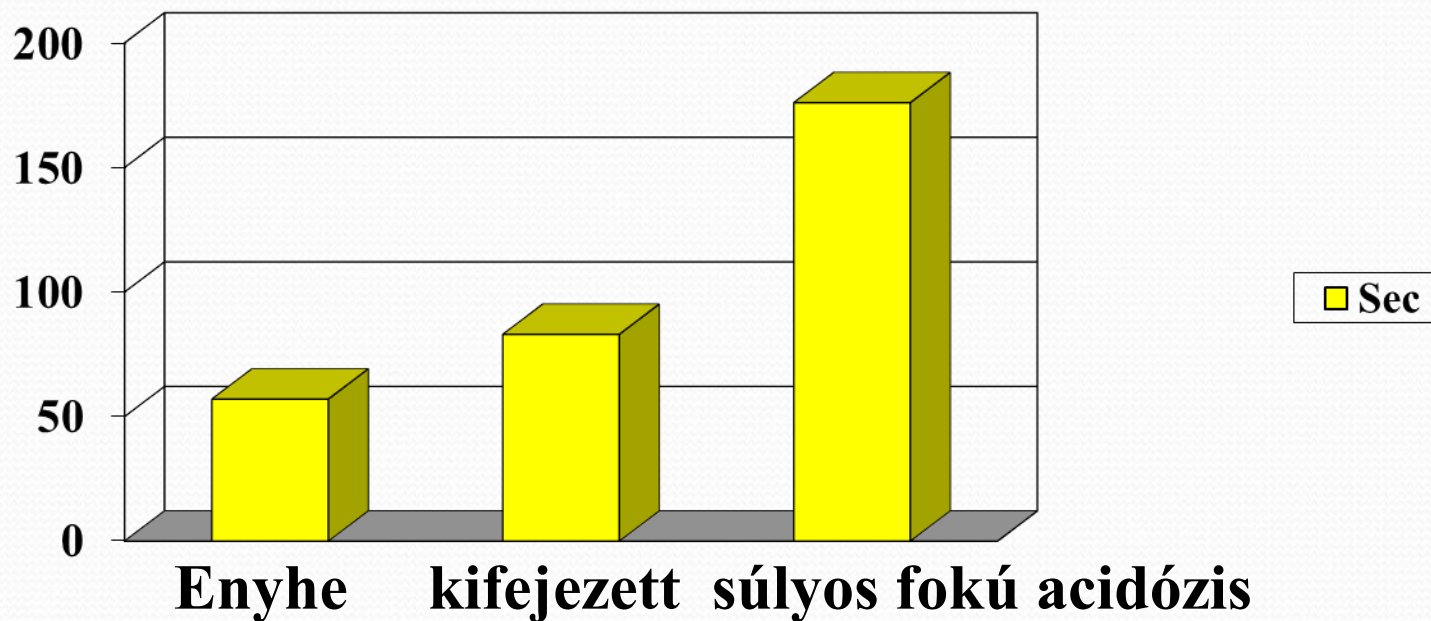
Kitolási időszak

Held, 1983

Összefoglalás

- **Ellési segélynyújtás során:**
 - Lány szülőút méretének becslése
 - Magzatvíz-pótló rendszeres használata

Ellési segélynyújtás időtartama

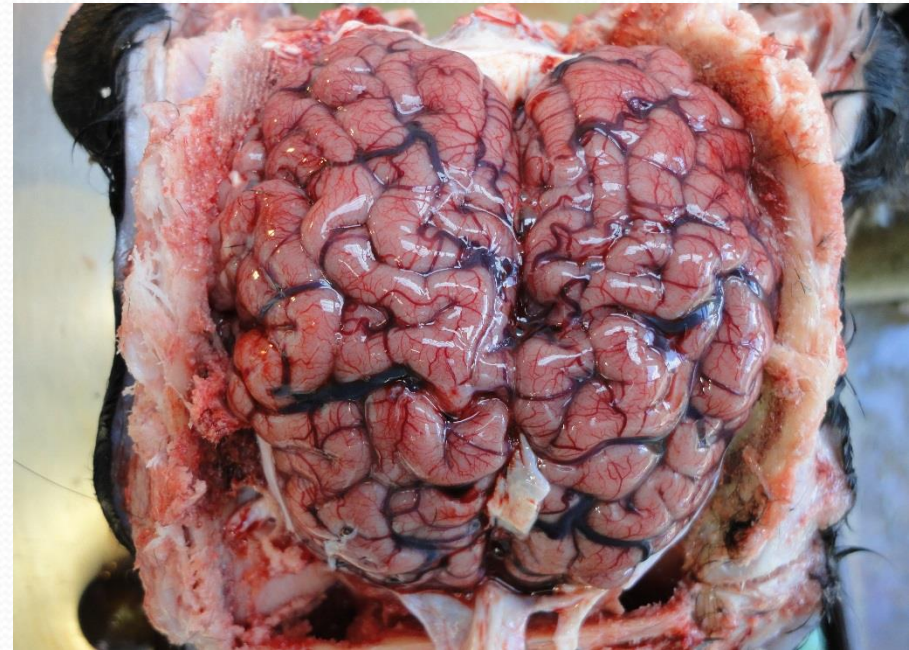
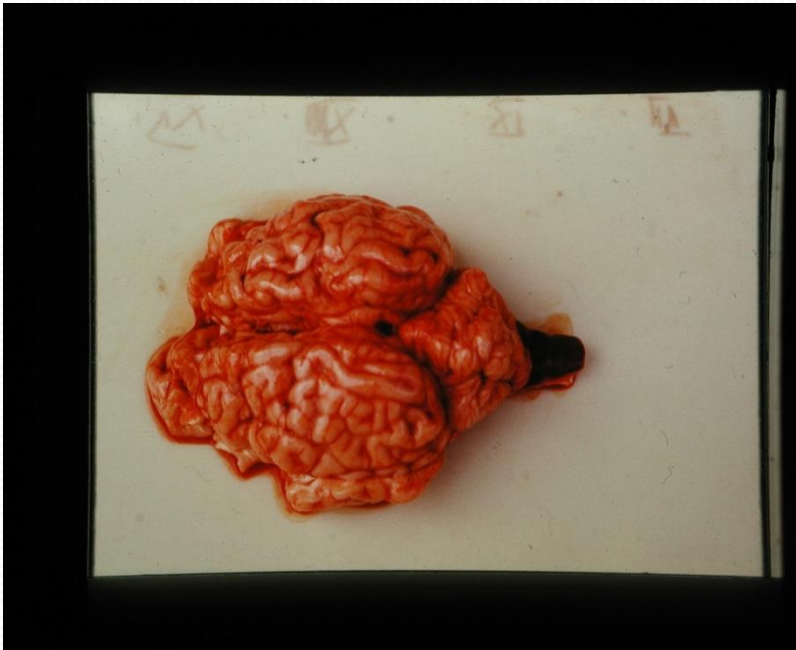
Szenci et al., 1988

Összefoglalás

- **Kérdésszerű esetekben**
 - próbahúzás
 - Sav-bázis egyensúly meghatározása
- **Császarmetszés**
 - Minél előbb

Összefoglalás

- Súlyos asphyxia kezelsée

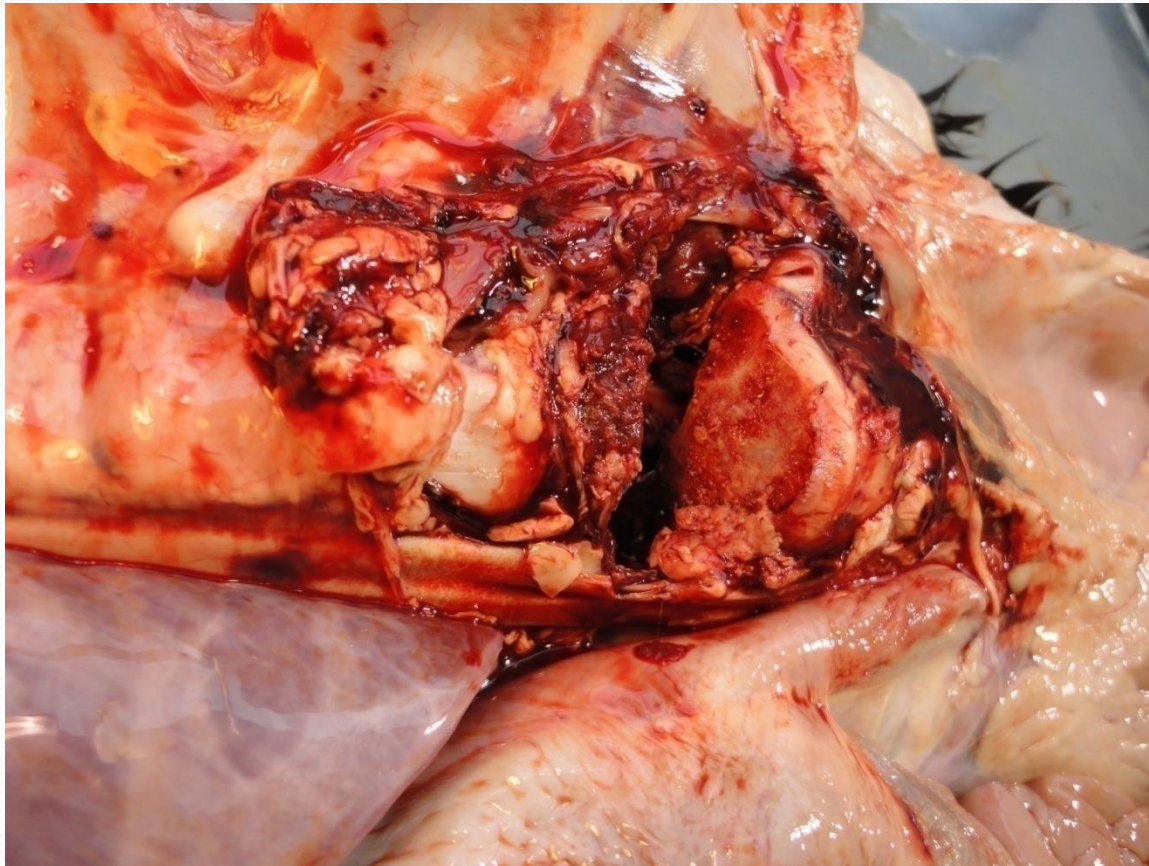

Mee & Szenci, 2012

Bordatörés

Gerincoszlop törése

Mee & Szenci

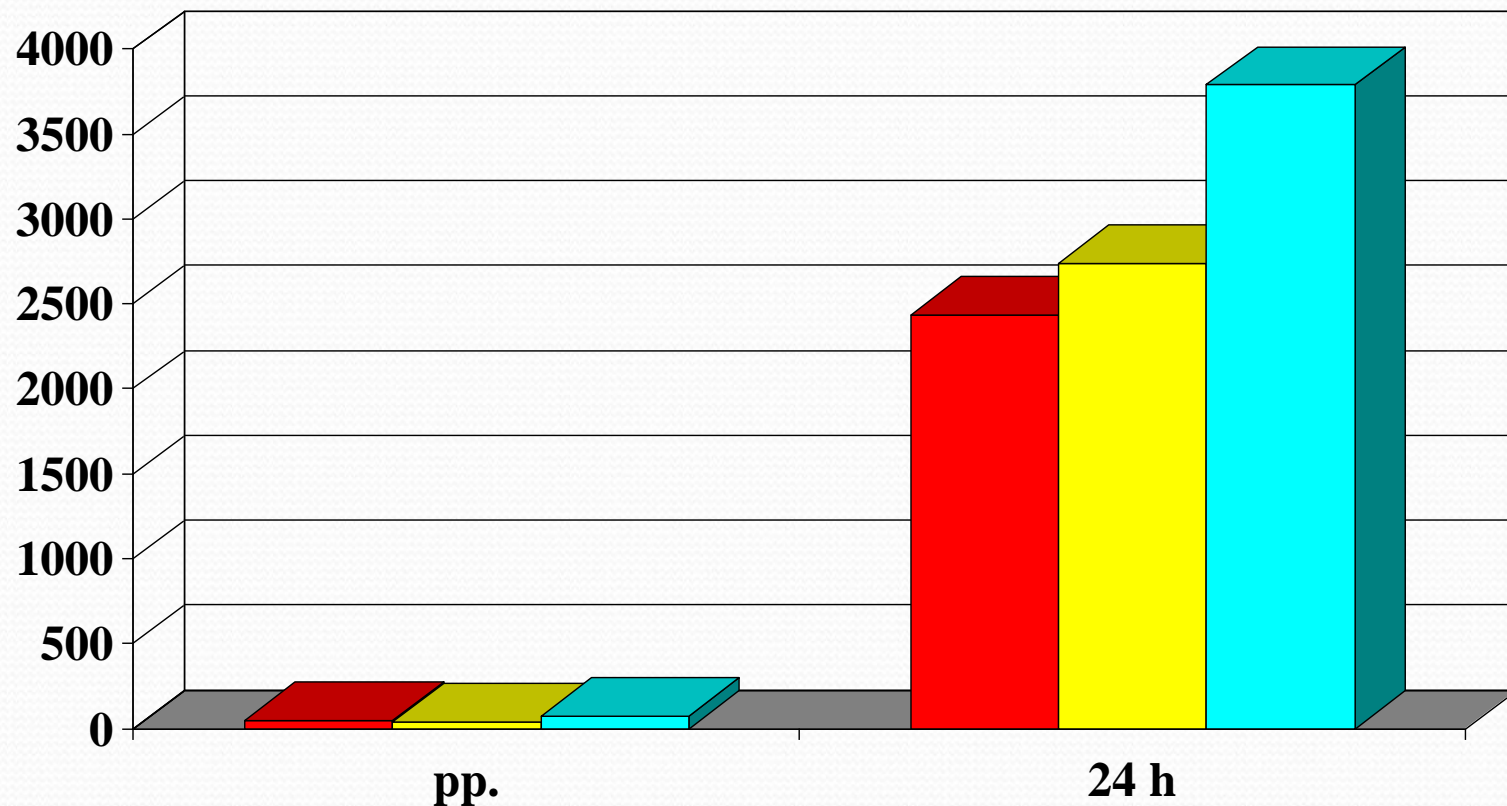
Összefoglalás

- Föcstej itatás fontossága

IgG felszívódása

Eigenmann et al., 1983

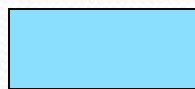
mg/ 100 ml

intrauterine asphyxia: ad libitum

no asphyxia: restricted,

ad libitum

Köszönöm a figyelmet

